

EDUCATION – THE OBJECTIVE OF THE EUROPE 2020 STRATEGY

[Vzdelávanie – cieľ stratégie Európa 2020]

Emília Duřová Spiřáková¹, Barbora Gontkoviřová², Andrea Tkáčová³

¹ *Ekonomická univerzita v Bratislave, Podnikovohospodárska fakulta so sídlom v Kořiciach,
Tajovského 13, 041 30 Kořice
Email:emilia.spisakova@euke.sk*

² *Ekonomická univerzita v Bratislave, Podnikovohospodárska fakulta so sídlom v Kořiciach,
Tajovského 13, 041 30 Kořice
Email:barbora.gontkovicova@euke.sk*

³ *Technická univerzita v Kořiciach, Ekonomická fakulta, B. Němcovej 32, 041 00 Kořice
Email:andrea.tkacova@tuke.sk*

Abstract: The article deals with one of the objectives of the Europe 2020 strategy, and that is education. The introduction points to two intermediate targets specified within this objective and to the factors that influence indicator of educational attainment, respectively the factors that are affected by indicator. The base of the paper is about the description of the current state of achieving the targets both in the population who early leave education and training, as well as in the population having completed tertiary education. It compares the level of achievement of objectives in the Member States in 2013, with more attention paid to the V4 countries and development of indicators in these countries over the past 10 years. The article also assesses the degree of fulfillment, respectively failure of the two sub-objectives in education and based on the findings, using regression analysis, it highlights the possible and required development of indicators so that the individual V4 countries achieved the target values until the year 2020.

Keywords: early leavers from education, education, educational attainment, Europe 2020, target, tertiary.

JEL classification: I24

Doruřeno redakci: 23.4.2015; Recenzováno: 6.5.2015; 7.5.2015; Schváleno k publikování: 23.9.2015

Úvod

Problému vzdelávania, resp. počtu obyvateľov, ktorí majú dostatočnú úroveň vzdelávania, sa venuje Komisia vo štvrtom ciele stratégie Európa 2020. Tento cieľ zahŕňa dva čiastkové ciele vyjadrené prostredníctvom dvoch ukazovateľov, a to miery predčasného ukončenia školskej dochádzky a počtu obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. V prípade prvého ukazovateľa sa jedná o zníženie miery predčasného ukončenia vzdelávania a odbornej prípravy obyvateľov vo veku 18 až 24 rokov pod 10 %. Druhý ukazovateľ hovorí o zvýšení počtu obyvateľov vo veku 30 až 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie na minimálny 40 % tejto vekovej kategórie (European Commission, 2010).

Je dôležité, aby európski politici pochopili, že kvantita a kvalita vzdelávania hrajú aj budú hrať kľúčovú rolu v udržaní konkurencieschopnosti Európy (Roth, Thum, 2010). Kvalita vzdelávania sa líši medzi jednotlivými krajinami, a preto verejné politiky členských štátov aktívne participovať pri dosahovaní cieľov v oblasti vzdelávania (Theodoropoulou, 2012).

Na Obrázku 1 vidíme vzájomné súvislosti faktorov ovplyvňovaných a ovplyvňujúcich oblasť „Vzdelávanie“ v rámci stratégie Európa 2020.

```
graph TD; A[PREDČASNÉ UKONČENIE ŠKOLSKEJ DOCHÁDZKY] --> B[UKONČENÉ VYSOKOŠKOLSKÉ ŠTÚDIUM]; A --> C[Vzdelávanie v detskom veku]; A --> D[Slabší výkon v čítaní, počtoch a vedách]; A --> E[Celoživotné vzdelávanie]; B --> F[Mobilita študentov na VŠ]; B --> G[Druh práce/status zamestnania]; B --> H[Samo nadobudnuté podnikateľské zručnosti]; B --> I[Počet mladých nezamestnaných a nevyučených]; C --> J[Verejné výdavky na vzdelávanie]; D --> K[Štúdium cudzích jazykov]; E --> L[Celoživotné vzdelávanie]; F --> M[Celoživotné vzdelávanie]; G --> N[Celoživotné vzdelávanie]; H --> O[Celoživotné vzdelávanie]; I --> P[Celoživotné vzdelávanie];
```

The diagram illustrates the flow of students from early school leaving to various educational and employment outcomes. The central node is 'PREDČASNÉ UKONČENIE ŠKOLSKEJ DOCHÁDZKY' (Early school leaving). From this node, arrows lead to 'UKONČENÉ VYSOKOŠKOLSKÉ ŠTÚDIUM' (Completed higher education study), 'Vzdelávanie v detskom veku' (Education in childhood), 'Slabší výkon v čítaní, počtoch a vedách' (Weaker performance in reading, mathematics, and sciences), and 'Celoživotné vzdelávanie' (Lifelong learning). From 'UKONČENÉ VYSOKOŠKOLSKÉ ŠTÚDIUM', arrows lead to 'Mobilita študentov na VŠ' (Student mobility at higher education), 'Druh práce/status zamestnania' (Type of work/employment status), 'Samo nadobudnuté podnikateľské zručnosti' (Self-acquired entrepreneurial skills), and 'Počet mladých nezamestnaných a nevyučených' (Number of young unemployed and untrained). From 'Vzdelávanie v detskom veku', an arrow leads to 'Verejné výdavky na vzdelávanie' (Public expenditure on education). From 'Slabší výkon v čítaní, počtoch a vedách', an arrow leads to 'Štúdium cudzích jazykov' (Study of foreign languages). From 'Celoživotné vzdelávanie', an arrow leads to 'Mobilita študentov na VŠ'. From 'Mobilita študentov na VŠ', an arrow leads to 'Celoživotné vzdelávanie'. From 'Druh práce/status zamestnania', an arrow leads to 'Celoživotné vzdelávanie'. From 'Samo nadobudnuté podnikateľské zručnosti', an arrow leads to 'Celoživotné vzdelávanie'. From 'Počet mladých nezamestnaných a nevyučených', an arrow leads to 'Celoživotné vzdelávanie'.

Verejné výdavky sú významným faktorom ovplyvňujúcim úroveň vzdelávania v každej krajine. Ovplyvňujú úroveň vzdelávania počas povinnej školskej dochádzky, ale aj úroveň štúdia na vysokých školách. Nízke výdavky na vzdelávanie zvyšujú počet ľudí, u ktorých sa môže prejaviť slabší výkon v čítaní, počtoch a vedách, keďže školy nemajú dostatok finančných prostriedkov nielen na rozširovanie priestorov škôl, ale aj na zakúpenie školských pomôcok (Marlier, Natali, 2010). Verejné výdavky na vzdelávanie a úroveň vzdelávania v detskom veku sú tak hlavnými faktormi, ktoré v značnej miere ovplyvňujú riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky. Slabší výkon v čítaní a počtoch znižuje šancu na vysokoškolské štúdium a štúdium cudzích jazykov, čoho nepriamym dôsledkom je v lepšom prípade zamestnanie s nízkym príjmom, a v tom horšom nezamestnanosť (European Commission, 2013).

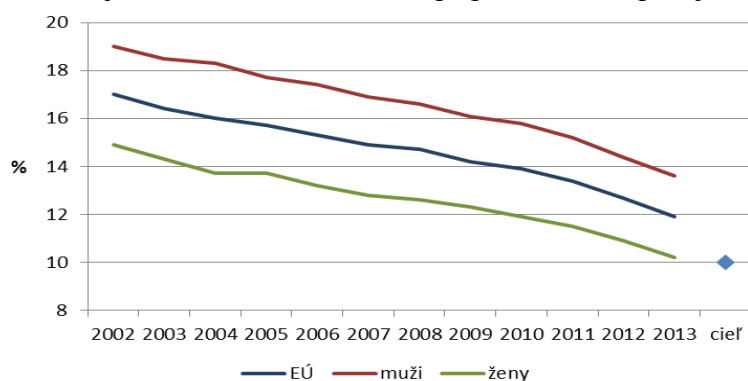
45

1 Predčasné ukončenie školskej dochádzky

Z ôsmich ukazovateľov, ktoré stanovila Európska Komisia pre hodnotenie cieľov stratégie Európa 2020 sa dva ukazovatele venujú problematike vzdelávania. Prvým popísaným ukazovateľom je ukazovateľ vypovedajúci o percente populácie, ktorá predčasne ukončuje školskú dochádzku alebo odbornú prípravu. Podľa stanoveného cieľa by sa do roku 2020 mala znížiť miera predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10 % u obyvateľov vo vekovej kategórii 18 – 24 rokov.

Ľudia, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku majú väčšiu pravdepodobnosť obmedzených životných príležitostí v súčasnej spoločnosti vzhľadom na nedostatok potrebnej kvalifikácie, ktorá je kľúčová pre úspešnú integráciu na trh práce a tým sú vystavení zvýšenému riziku sociálnej exklúzie a chudoby (European Commission, 2013). Obrázok 2 poukazuje na vývoj sledovaného ukazovateľa za desaťročné obdobie v Európskej únii ako celku, ale tiež na podiel žien a mužov predčasne ukončujúcich vzdelávanie a odbornú prípravu.

Obrázok 2: Vývoj percentuálneho podielu populácie vo veku 18 – 24 rokov, ktorá predčasne ukončuje vzdelávanie a odbornú prípravu v Európskej únii

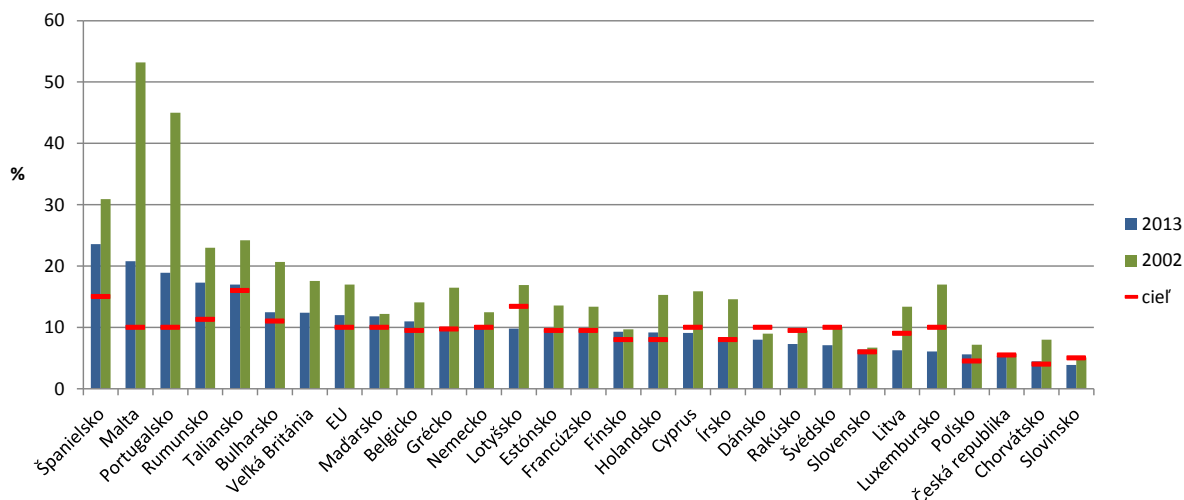
Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostatu

V roku 2013 z celkovej populácie uvedenej vekovej kategórie 11,9 % predčasne ukončilo svoje vzdelávanie alebo odbornú prípravu, zatiaľ čo v roku 2002 táto hodnota predstavovala 17 %. Počas celého sledovaného obdobia je percento mužov predčasne ukončujúcich vzdelávanie vyššie ako percento žien. V roku 2013 to bolo 13,6 % mužov a 10,2 % žien.

Obrázok 3 zachytáva rozdiely v hodnotách sledovaného ukazovateľa medzi jednotlivými členskými krajinami v rokoch 2002 a 2013 a porovnáva dosiahnuté hodnoty s cieľovými hodnotami krajín, ktoré majú byť dosiahnuté najneskôr do roku 2020. Pre každú krajinu sú ciele na vnútroštátnej úrovni prispôbované podmienkam a vývoju danej krajiny v predchádzajúcich obdobiach.

V roku 2013 bolo najvyššie percento ľudí predčasne ukončujúcich vzdelávanie a odbornú prípravu v Španielsku (23,6 %), potom na Malte a v Portugalsku. Práve v týchto dvoch krajinách bol v priebehu desiatich sledovaných rokov zaznamenaný najväčší pokles ukazovateľa (na Malte poklesol z 53,2 % v roku 2002 na 20,8 %, v Portugalsku zo 45 % na 18,9 %).

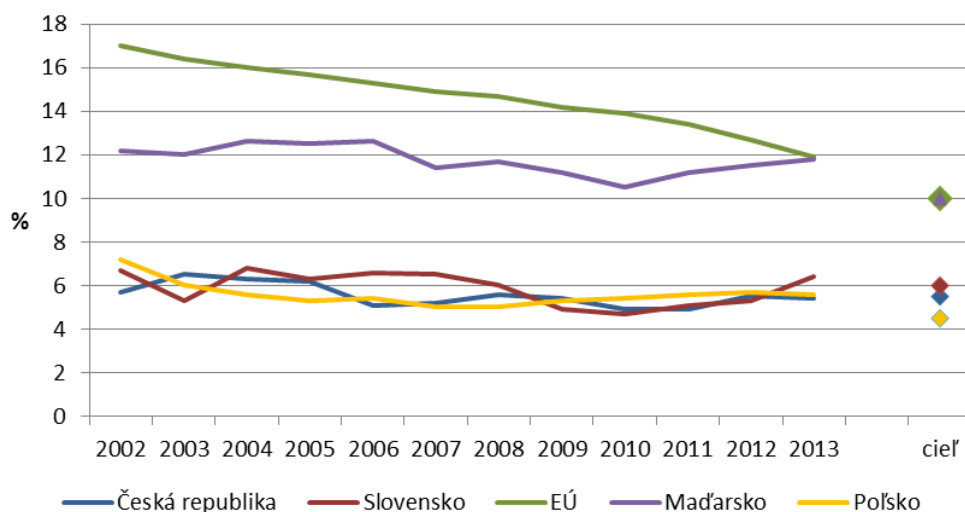
Obrázok 3: Percentuálny podiel populácie vo veku 18 – 24 rokov, ktorá predčasne ukončuje vzdelávanie a odbornú prípravu v členských štátoch EÚ v rokoch 2002, 2013 v porovnaní s cieľovou hodnotou

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostatu

Za stanovenými cieľovými hodnotami v roku 2013 najviac zaostávala Malta (o 10,8 %), Portugalsko (o 8,9 %) a Španielsko (o 8,6 %). Naopak, niektorým krajinám sa už podarilo dosiahnuť tento čiastkový cieľ stratégie. Najlepšie je na tom Luxembursko, ktorého hodnota je o 3,9 % nižšia ako stanovený cieľ a Lotyšsko (3,6 %). Nasleduje Švédsko, Rakúsko a Dánsko s hodnotami nižšími o 2 % až 3 %. Ku krajinám dosahujúcim cieľovú hodnotu patrí aj Slovinsko, Cyprus a Česká republika.

Obrázok 4: Vývoj percentuálneho podielu populácie vo veku 18 – 24 rokov, ktorá predčasne ukončuje vzdelávanie a odbornú prípravu v krajinách V4 v porovnaní s Európskou úniou

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostatu

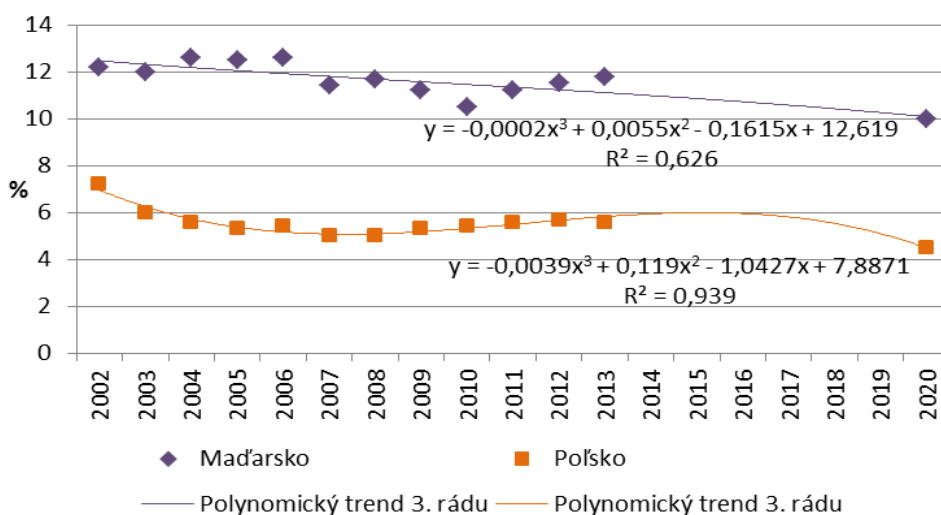
Vývoj podielu populácie vo veku 18 až 24 rokov, ktorá predčasne ukončila vzdelávanie a odbornú prípravu na celkovej populácii tejto vekovej kategórie v krajinách V4 a Európskej únii v rokoch 2002 až 2013 zachytáva Obrázok 4. Na jeho základe je možné konštatovať, že jedine za Úniu ako celok je badateľný systematický pokles sledovaného ukazovateľa.

V krajinách V4 hodnota ukazovateľa kolíše v priebehu sledovaného obdobia približne na tej istej úrovni. Najlepšie hodnoty dosahuje Česká republika, ktorej sa v roku 2013 podarilo dokonca presiahnuť stanovenú cieľovú hodnotu 5,5 % o 0,1 %. Nasleduje Slovensko, ktorého cieľom je znížiť predčasne ukončené vzdelávanie a odbornú prípravu u mladých ľudí na 6 %. Krajine sa tento cieľ podarilo plniť už v rokoch 2009 až 2012, no v ostatnom sledovanom roku vzrástla hodnota ukazovateľa na 6,4 %.

Maďarsko a Poľsko zaostávajú v dosahovaní cieľa v priebehu celého desaťročného obdobia. Cieľová hodnota Maďarska je totožná s cieľovou hodnotou Únie, t. j. je 10 %, pričom krajina v porovnaní s rokom 2013 musí znížiť túto hodnotu o 1,8 %. Poľsko zaostáva za cieľom (4,5 %) len o 1,1 %. Práve z uvedeného dôvodu sme na Obrázku 5 znázornili požadovaný vývoj sledovaného ukazovateľa v týchto dvoch krajinách tak, aby do roku 2020 boli dosiahnuté cieľové hodnoty oboch krajín.

Predpokladaný vývoj ukazovateľa sme popísali rôznymi trendmi (exponenciálnou, logaritmicou, lineárnou a pod.), pričom za najvhodnejší budeme považovať trend s najvyšším koeficientom determinácie. V oboch prípadoch ide o polynomický trend 3. rádu.

Obrázok 5: Požadovaný vývoj ukazovateľa do roku 2020

Zdroj: vlastné spracovanie

V oboch prípadoch sa nám na popis súčasného a požadovaného budúceho trendu vývoja ukazovateľa javil ako najvhodnejší polynomický trend. Koeficient determinácie pre Poľsko dosiahol hodnotu 0,939, čo znamená, že sledovaný ukazovateľ by mal s pravdepodobnosťou takmer 94 % dosiahnuť v nasledujúcich rokoch hodnoty uvedené v Tabuľke 1 vypočítané podľa funkcií uvedených v Obrázku 5. V prípade Maďarska je koeficient determinácie 0,626, čo vypovedá len o 62,6 % pravdepodobnosti. Napriek tomu, že ide o nižšiu pravdepodobnosť v porovnaní s Poľskom, budeme naďalej pracovať s týmto trendom práve z dôvodu najvyššej hodnoty koeficientu determinácie.

Ak by sa vývoj ukazovateľa v Poľsku a Maďarsku riadil v budúcnosti uvedenými funkciami, podiel populácie vo veku 18 až 24 rokov, ktorá predčasne ukončuje vzdelávanie a odbornú prípravu na celkovej populácii uvedenej vekovej kategórie by konvergoval k cieľovým hodnotám (Tabuľka 1). Podľa prepočtov by sa Maďarsku ani do roku 2020 nepodarilo

dosiahnuť cieľovú hodnotu pod úroveň 10 %, no značne by sa k nej priblížil. Na druhej strane, Poľsku by malo s 93,9 % pravdepodobnosťou splniť tento čiastkový cieľ v roku 2020.

Tabuľka 1: Očakávané hodnoty sledovaného ukazovateľa do roku 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Maďarsko	11,01	10,89	10,76	10,62	10,48	10,33	10,16
Poľsko	5,87	5,91	5,86	5,69	5,39	4,93	4,28

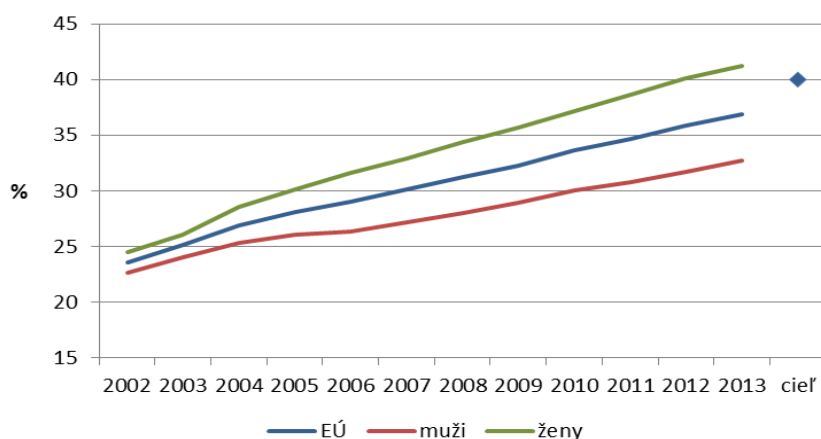
Zdroj: vlastné spracovanie

2 Vysokoškolské vzdelanie

Druhým čiastkovým cieľom je cieľ v oblasti vysokoškolského vzdelávania. Sleduje sa prostredníctvom ukazovateľa vyjadrujúceho podiel obyvateľov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním vo veku 30 až 34 rokov na celkovej populácii uvedenej vekovej kategórie. Cieľová hodnota sledovaného ukazovateľa, ktorá by mala byť dosiahnutá v priemere za Európsku úniu je 40 %. S otázkou dosiahnutého vysokoškolského vzdelania je úzko spojený aj proces skvalitnenia vysokého školstva, ktorý je však legislatívne veľmi náročný a vyžaduje si podporu všetkých zainteresovaných strán, t.j. nielen vysokých škôl, pedagógov, ale aj samotných študentov (Spišáková, Tkáčová, 2013).

Obrázok 6 poukazuje na rastúci trend podielu obyvateľov vo veku 30 až 34 rokov v rámci Európskej únie ako celku, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie na celkovom počte obyvateľov tejto vekovej kategórie. Jeho hodnota postupne rástla z 23,6 % v roku 2002 na 36,9 % v roku 2013. Zmeny nastali vo vývoji ukazovateľa z hľadiska pohlavia, keď v 80. a 90. rokoch minulého storočia prevažoval podiel vysokoškolsky vzdelaných mužov nad ženami, v priebehu ostatných rokov sa situácia zmenila. Počas celého desaťročného obdobia je podiel žien s vysokoškolským vzdelaním vo veku 30 až 34 rokov na celkovom počte žien tejto vekovej kategórie vyšší ako podiel mužov. Rozdiel je približne 4 %.

Obrázok 6: Vývoj percentuálneho podielu populácie vo veku 30 – 34 rokov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním v Európskej únii

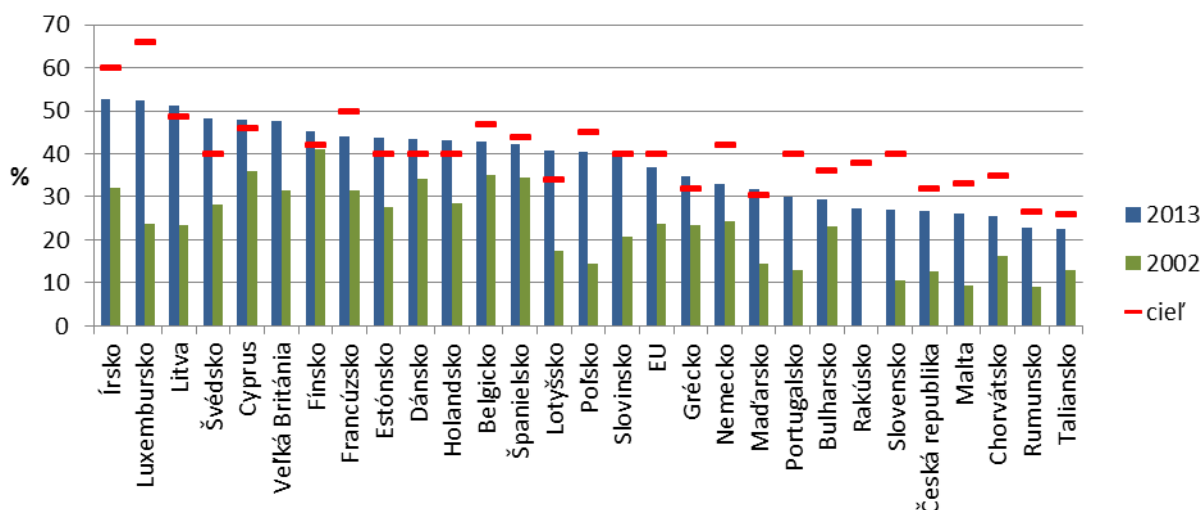

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostatu

Obrázok 7 poukazuje na rozdiely vo vývoji sledovaného ukazovateľa medzi jednotlivými členskými krajinami v rokoch 2002 a 2013 a porovnáva hodnoty s cieľovými hodnotami krajín, ktoré majú byť dosiahnuté najneskôr do roku 2020. Tak ako pri predchádzajúcom čiastkovom ciele, aj v tomto prípade sú pre každú krajinu ciele na vnútroštátnej úrovni prispôbené podmienkam a vývoju danej krajiny v predchádzajúcich obdobiach.

V roku 2013 bolo najvyššie percento ľudí s ukončeným vysokoškolským vzdelaním v Írsku (52,6 %) a Luxembursku (52,5 %). Viac ako polovica ľudí vo veku 30 až 34 rokov má ukončené vysokoškolské vzdelanie aj v Litve, a to 51,3 %. Naopak, najnižší podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí je v Taliansku (22,4 %), Rumunsku (22,8 %) a Chorvátsku (25,6 %). Na konci rebríčka sa nachádza aj Malta, Česká republika, Slovensko a dokonca aj Rakúsko.

Obrázok 7: Percentuálny podiel populácie vo veku 30 – 34 rokov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním v členských štátoch EÚ v rokoch 2002, 2013 v porovnaní s cieľovou hodnotou

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostatu

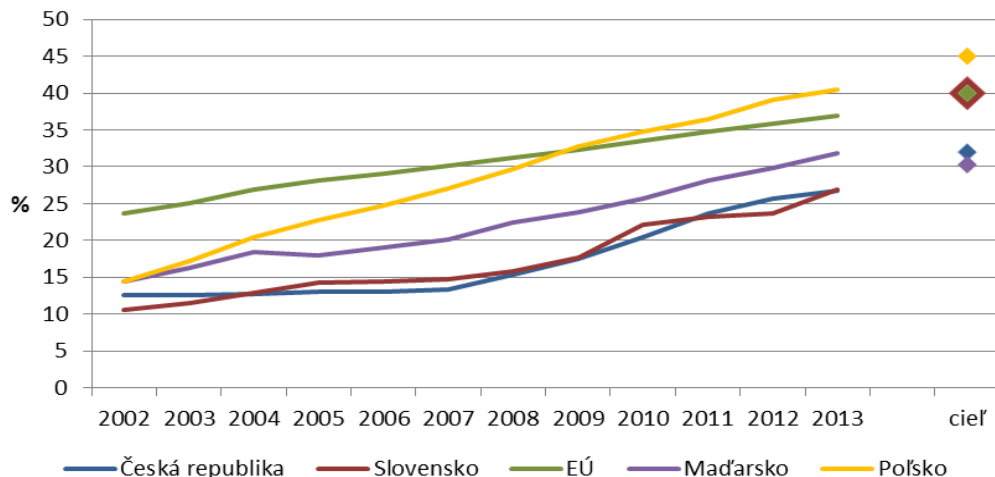
Luxembursko a Litva sú tiež krajinami, ktoré v priebehu ostatných desiatich rokov zaznamenali najväčší nárast tohto ukazovateľa, takmer o 30 %. Po nich nasleduje Poľsko, ktorého ukazovateľ vzrástol zo 14,4 % na 40,5 % a Lotyšsko s 23,4 % nárastom. Naopak, najmenej vzrástol podiel ľudí s ukončeným vysokoškolským vzdelaním vo veku 30 až 34 rokov na celkovom počte ľudí tejto vekovej kategórie v priebehu rokov 2002 až 2013 vo Fínsku, a to len o 3,9 %, Bulharsku (6,2 %), Belgicku a Španielsku o necelých 8 %.

Ak porovnáme dosiahnuté hodnoty sledovaného ukazovateľa v roku 2013 s cieľovými hodnotami zistíme, že najviac za cieľom zaostáva práve Luxembursko a Slovensko, a to o viac ako 13 %. Po nich nasleduje Rakúsko (10,7 %), Portugalsko (10 %) a Chorvátsko (9,4 %). Pozitívom je však fakt, že 11 členských krajín v roku 2013 presiahlo svoju cieľovú hodnotu. Najlepšie je na tom Švédsko, ktoré má o 8,3 % viac ľudí s vysokoškolským vzdelaním v porovnaní s cieľom. Potom nasleduje Lotyšsko (6,7 %), Estónsko (3,7 %), Dánsko (3,4 %), Fínsko a Holandsko (3,1 %). Z krajín V4 patrí do tejto skupiny jedine Maďarsko, ktoré prevýšilo cieľovú hodnotu o 1,6 %.

Obrázok 8 poukazuje na vývoj percentuálneho podielu populácie vo veku 30 až 34 rokov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním v krajinách V4 a Európskej únii na celkovej populácii sledovanej vekovej kategórie v rokoch 2002 až 2013. Od začiatku sledovaného obdobia až do roku 2009 dosahovali všetky štyri krajiny hodnoty sledovaného ukazovateľa menšie ako priemerné hodnoty za Európsku úniu. Od roku 2009 sa nad priemer Únie dostalo jedine Poľsko, v ktorom viac ako 40 % populácie v uvedenom veku má ukončené vysokoškolské vzdelanie. Táto krajina si však stanovila cieľovú hodnotu do roku 2020

na úrovni 45 %. Cieľ Slovenska je totožný s cieľom Európskej únie ako celku, a to do roku 2020 zvýšiť hodnotu sledovaného ukazovateľa na 40 %. Naša krajina v súčasnosti najviac zaostáva za cieľovou hodnotou a v roku 2013 dosiahol ukazovateľ necelých 27 %.

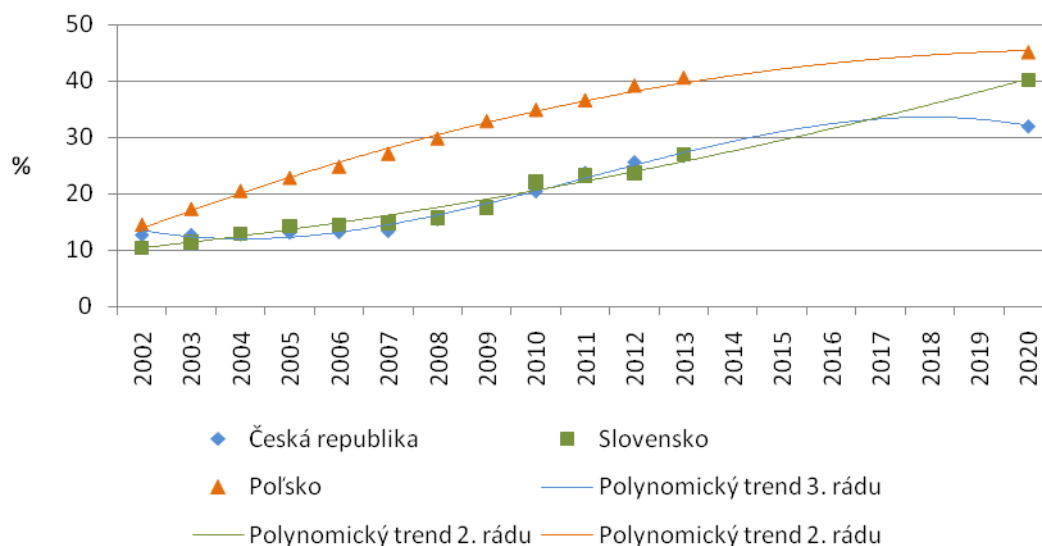
Obrázok 8: Vývoj percentuálneho podielu populácie vo veku 30 – 34 rokov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním v krajinách V4 a Európskej únii

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostatu

Vývoj ukazovateľa v Českej republike je veľmi podobný ako na Slovensku s tým rozdielom, že krajina si stanovila nižšiu (reálnejšiu) cieľovú hodnotu o 8 %, teda na úrovni 32 % do roku 2020. Maďarsko je jedinou zo skupiny porovnávaných krajín, ktorej sa už v roku 2013 podarilo dosiahnuť, dokonca presiahnuť cieľ, ktorým je 30,3 %. Práve z toho dôvodu nebol pre túto krajinu vytvorený nasledujúci model poukazujúci na požadovaný vývoj ukazovateľa v jednotlivých krajinách do roku 2020, tak aby boli dosiahnuté cieľové hodnoty.

Obrázok 9: Požadovaný vývoj ukazovateľa do roku 2020

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako už bolo uvedené, tri zo štyroch sledovaných krajín doposiaľ nedosahujú cieľové hodnoty. Preto Obrázok 9 a Tabuľka 2 poukazujú na požadovaný vývoj sledovaného ukazovateľa

vo všetkých troch krajinách do roku 2020 tak, aby bola dosiahnutá cieľová hodnota každou jednou krajinou. Na popis predpokladaného vývoja sme pracovali s viacerými funkciami (exponenciálnou, logaritmickou, lineárnou a pod.), pričom za najvhodnejšiu funkciu sme zvolili funkciu s najvyšším koeficientom determinácie.

Tabuľka 2: Trendy popisujúce požadovaný vývoj sledovaného ukazovateľa do roku 2020

Krajina	Trend	R ²
Česká republika	$y = -0,016x^3 + 0,483x^2 - 2,503x + 15,45$	0,988
Poľsko	$y = -0,084x^2 + 3,457x + 10,40$	0,995
Slovensko	$y = 0,039x^2 + 0,888x + 9,362$	0,983

Zdroj: vlastné spracovanie

Vo všetkých troch prípadoch sa nám na popis súčasného a požadovaného budúceho trendu vývoja ukazovateľa javil ako najvhodnejší polynomický trend. Koeficienty determinácie dosiahli hodnoty nad 0,980, čo znamená, že sledovaný ukazovateľ by mal s pravdepodobnosťou 98 % dosiahnuť v nasledujúcich rokoch hodnoty uvedené v Tabuľke 3 vypočítané podľa funkcií uvedených v Tabuľke 2.

V prípade Českej republiky je najpresnejšie vyjadrenie prostredníctvom polynomickeho trendu 3. rádu s najvyšším koeficientom determinácie a v prípade Slovenska a Poľska je to polynomický trend 2. rádu. Ak by sa vývoj ukazovateľa riadil podľa uvedených funkcií, jeho veľkosť by v nasledujúcich rokoch dosahovala hodnoty uvedené v Tabuľke 3, čím by sa krajiny priblížili, resp. by dosiahli cieľové hodnoty (Česká republika 32 %, Poľsko 45 % a Slovensko 40 %).

Na základe prepočtov má práve Česká republika najväčší predpoklad dosiahnuť cieľ ešte pred rokom 2020. Súčasne však treba spomenúť, že táto krajina má najnižšiu cieľovú hodnotu v porovnaní s ostatnými krajinami.

Tabuľka 3: Očakávané hodnoty sledovaného ukazovateľa do roku 2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Česká republika	29,386	31,172	32,58	33,514	33,878	33,576	32,512
Poľsko	41,145	42,334	43,355	44,208	44,893	45,41	45,759
Slovensko	27,497	29,438	31,457	33,554	35,729	37,982	40,313

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Príspevok sa zaoberá jedným z cieľov stratégie Európa 2020, a tým je vzdelávanie. V oblasti dosahovania čiastkového cieľa zameraného na predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy v Európskej únii dosahuje najlepšie výsledky Slovensko, ktorému sa zároveň v roku 2013 podarilo dosiahnuť aj cieľovú hodnotu. Naopak, najhoršiu hodnotu tohto ukazovateľa dosahovalo Španielsko.

Z krajín V4 je vývoj sledovaného ukazovateľa v Poľsku, na Slovensku a v Českej republike približne na rovnakej úrovni, pričom jedine Českej republike sa doposiaľ podarilo naplniť cieľ. Slovenská republika si v tejto oblasti v ostatnom sledovanom roku pohoršila a odklonila sa od už dosiahnutého cieľa o 0,4 %. Maďarsko a Poľsko do roku 2013 nedosiahli cieľové hodnoty, preto bol s využitím regresnej analýzy namodelovaný požadovaný vývoj sledovaného ukazovateľa, tak aby tieto dve krajiny skutočne dosiahli cieľ do roku 2020.

Pri prevencii predčasného ukončenia školskej dochádzky možno odporučiť, aby krajiny prijímali opatrenia, ako napr. poradenstvo, mentoring, rôzne formy štipendií a podporných programov, opatrenia týkajúce sa záškoláctva a mnohé iné, by mali byť aj naďalej presadzované. Práve poradenstvo je jednou z kľúčových stratégií eliminujúcich predčasné ukončenie školskej dochádzky, ktorá môže pomôcť mladým ľuďom nájsť svoje miesto v stále komplexnejších vzdelávacích systémoch a súčasne im poskytnúť relevantné informácie, aby sa poučene rozhodovali o budúcej kariére. Stále populárnejšou metódou sa stáva mentoring. V krajinách ako Dánsko, Írsko, Maďarsko, Nórsko, Rumunsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko a Spojené kráľovstvo fungujú programy mentoringu, ktoré poskytujú sústredenú podporu pre množstvo mladých ľudí, pričom všetci majú rozličné potreby a požiadavky (SAAIC, 2012).

V druhej sledovanej oblasti zameranej na ukončené vysokoškolské vzdelanie dosahuje najvyššie hodnoty Írsko a Luxembursko (aj keď sa im doposiaľ nepodarilo dosiahnuť cieľ), naopak najnižšie Taliansko a Rumunsko. Litva je krajinou, kde viac ako 50 % obyvateľov vo veku 30 až 34 rokov malo v roku 2013 ukončené vysokoškolské vzdelanie a zároveň sa jej podarilo dosiahnuť svoju cieľovú hodnotu.

V rámci krajín V4 sú doposiaľ pod cieľovými hodnotami Česká republika, Slovensko a Poľsko, pričom Slovensko najviac zaostáva za stanoveným cieľom. Aj v tomto prípade bol s využitím regresnej analýzy namodelovaný požadovaný vývoj sledovaného ukazovateľa, tak aby tieto tri krajiny skutočne dosiahli cieľ do roku 2020.

V oblasti vysokoškolského vzdelávania je naďalej potrebné prijímať opatrenia zamerané na zvýšenie výdavkov na vzdelávanie a odbornú prípravu, poskytnutie priestoru a finančných prostriedkov študentom s nízkym sociálnym zabezpečením, ako aj študentom vysoko nadaným a pod. Viac vysokoškolsky vzdelaných ľudí pozitívne prispieva k zvýšeniu produktivity práce a následne k ekonomickému rastu krajiny. Preto by sa politiky vzdelávania v jednotlivých krajinách mali prispôbiť požiadavkám trhu práce, čo by následne malo viesť k vyššej návratnosti investícií do vzdelávania a zvýšeniu efektivity vzdelávacieho procesu (Unguru, 2012). Medzi výzvy politiky vzdelávania tiež patrí prispôsobenie osnov potrebám trhu práce, vyššia účasť zamestnávateľov a úprava modelov financovania s ohľadom na trh vysokoškolského vzdelávania a jeho determinanty.

PodĎakovanie

Príspevok bol spracovaný s finančnou podporou Vedeckej grantovej agentúry MŠVVaŠ SR a SAV v rámci riešenia vedeckovýskumného projektu VEGA 1/0708/14 s názvom Udržateľný rozvoj vysokoškolského vzdelávania v manažérskych odboroch.

Literatúra

- [1] DOLINSKÁ, V., 2014. Vzdelávanie dospelých v kontexte celoživotného vzdelávania. In: *Vzdelávanie ako determinant rozvoja sociálneho podnikania. Zborník vedeckých štúdií*. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta Univerzity M. Bela, s. 1-11. ISBN 978-80-557-0748-8.
- [2] EUROPEAN COMMISSION, 2010. *EUROPE 2020, A strategy for smart, sustainable and inclusive growth* [online]. Brussels. 35 s. [cit. 23.02.2015]. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
- [3] EUROPEAN COMMISSION, 2013. *Smarter, Greener, more Inclusive? – Indicators to Support the Europe 2020 Strategy* [online]. Luxembourg: Publications Office of the

- European Union, 213 p. [cit. 23.02.2015]. ISBN 978-92-79-31156-7. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-02-13-238/EN/KS-02-13-238-EN.PDF
- [4] EUROPEAN COMMISSION, 2014. *Europe 2020 indicators* [online]. [cit. 21.02.2015]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators
- [5] EUROPEAN COMMISSION, 2015. *Eurostat* [online]. [cit. 24.02.2015]. Dostupné z <http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/main-tables>
- [6] MARLIER, E. a D. NATALI, 2010. *Europe 2020? Towards a More Social EU?* Brussels: P.I.E. Peter Lang S.A., s. 277. ISBN 978-90-5201-688-7.
- [7] ROTH, F. a A-E. THUM, 2010. The Key Role of Education in the Europe 2020 Strategy. *CEPS Working Document*, No. 338/October 2010. Centre for European Policy Studies. ISBN 978-94-6138-058-3.
- [8] SAAIC, 2012. *Vedenie ohrozenej mládeže k práci prostredníctvom vzdelávania. Lekcie z celej Európy*. Bratislava: Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu, centrum Euroguidance, 118 s. ISBN 978-80-89517-04-6.
- [9] SPIŠÁKOVÁ, E. a A. TKÁČOVÁ, 2013. Plnenie cieľov bolonského procesu z pohľadu študentov vysokých škôl na východnom Slovensku. *Podniková revue*, **12**(28), 63-78. ISSN 1335-9746.
- [10] THEODOROPOULOU, S. 2010. Skills and education for growth and well-being in Europe 2020: are we on the right path? EPC Issue Paper No.61. *Europe's Political Economy Programme* [online]. [cit. 23.02.2015]. ISSN 1782-494X. Dostupné z: <http://www.european-retail-academy.org/media/download/Skills-and-education.pdf>
- [11] UNGURU, M., 2012. Challenges for Higher Education in the Context of Europe 2020. *Journal of Global Economics, Romania: Bucharest*, **4**(3), 12. ISSN 2343-9521.